

BIỆN PHÁP QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG DẠY HỌC MÔN TỰ NHIÊN VÀ XÃ HỘI CHO HỌC SINH TIỂU HỌC TẠI HỆ THỐNG TRƯỜNG EMASI, THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

Đào Thị Thúy Diễm
Học viên Cao học, Trường Đại học Sài Gòn

Tóm tắt: Hoạt động dạy học môn Tự nhiên và Xã hội tạo cơ hội cho học sinh tiếp cận thực tế qua các tình huống cụ thể, từ đó xây dựng kiến thức đa dạng về tự nhiên và xã hội. Đồng thời, môn học cũng giúp học sinh phát triển năng lực tự học, kỹ năng hợp tác và khả năng hành động có trách nhiệm. Trong dạy học môn Tự nhiên và Xã hội, việc tổ chức các hoạt động dạy học có những đặc điểm riêng biệt và đóng vai trò quan trọng trong việc đạt được các mục tiêu dạy học, cũng như phát triển năng lực toàn diện của học sinh. Việc quản lý tốt các hoạt động này sẽ góp phần tạo ra hiệu quả cao trong quá trình dạy học, đồng thời là yếu tố quan trọng trong việc hình thành nhân cách và kỹ năng sống cho thế hệ tương lai. Bài viết này trình bày về các biện pháp quản lý hoạt động dạy học môn Tự nhiên và Xã hội cho học sinh tiểu học tại hệ thống Trường EMASI, Thành phố Hồ Chí Minh, trong bối cảnh đổi mới giáo dục.

Từ khóa: Quản lý, hoạt động dạy học; Tự nhiên và Xã hội; tiểu học.

MANAGEMENT MEASURES FOR TEACHING ACTIVITIES IN NATURAL AND SOCIAL SCIENCES FOR ELEMENTARY STUDENTS AT EMASI SCHOOLS, HO CHI MINH CITY

Dao Thi Thuy Diem
Master's Student, Saigon University

Abstract: Teaching activities in Natural and Social Sciences provide opportunities for students to engage with real-life situations, enabling them to build a diverse knowledge base about nature and society. This subject also fosters students' self-learning abilities, collaborative skills, and responsible actions. The organization of teaching activities in Natural and Social Sciences possesses unique characteristics and plays a crucial role in achieving teaching objectives and developing students' comprehensive competencies. Effective management of these activities contributes to enhancing the overall efficiency of the teaching process and serves as a vital factor in shaping the character and life skills of future generations. This article presents management measures for teaching activities in the Natural and Social Sciences for elementary students at EMASI Schools, Ho Chi Minh City, within the context of educational reform.

Keywords: Management, teaching activities, Natural and Social Sciences, elementary education.

Nhận bài: 03/12/2024

Phản biện: 24/12/2024

Duyệt đăng: 28/12/2024

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Luật Giáo dục (2019) xác định mục tiêu giáo dục phổ thông là phát triển toàn diện học sinh về đạo đức, trí tuệ, thể chất, thẩm mỹ, kỹ năng cơ bản, năng lực cá nhân, và trách nhiệm công dân (Quốc Hội, 2019, Luật Giáo dục, Khoản 1, Điều 29). Giáo dục tiểu học Việt Nam đang đổi mới toàn diện, từ mục tiêu đến phương pháp giảng dạy, với chương trình giáo dục phổ thông 2018 giúp học sinh phát triển hài hòa về thể chất, tinh thần, phẩm chất và năng lực, đồng thời hình thành những giá trị căn bản cho sự phát triển lâu dài (Bộ Giáo dục và Đào tạo, 2018). Thông tư 27/2020/TT-BGDĐT đã quy định việc đánh giá học sinh tiểu học tập trung vào phẩm chất và năng lực một cách toàn diện (Bộ Giáo dục và Đào tạo, 2020).

Hệ thống Trường quốc tế EMASI áp dụng chương trình của Bộ Giáo dục Việt Nam, nhưng tích hợp yếu tố quốc tế vào dạy học môn Tự nhiên và Xã hội, giúp học sinh tiếp cận các vấn đề toàn

cầu như biến đổi khí hậu, toàn cầu hóa và các thách thức xã hội, môi trường. Quản lý tốt hoạt động dạy học môn này sẽ giúp điều chỉnh chương trình, phương pháp phù hợp với nhu cầu học sinh và xu hướng giáo dục mới. Tuy nhiên, dù đã nhận thức rõ vai trò quan trọng của hoạt động dạy học môn Tự nhiên và Xã hội, nhưng công tác quản lý và triển khai các hoạt động này vẫn thiếu tính hệ thống và chưa đi vào chiều sâu. Việc quản lý dạy học chưa có sự thống nhất và thiếu phối hợp giữa các cấp, dẫn đến hiệu quả chưa cao. Đội ngũ giáo viên đã được đào tạo phương pháp hiện đại, nhưng việc áp dụng các phương pháp tích cực trong dạy học vẫn gặp khó khăn, và việc đánh giá hiệu quả dạy học chưa được thực hiện thường xuyên. Từ thực tế trên, việc nghiên cứu và đề xuất các biện pháp nâng cao chất dạy học môn Tự nhiên và Xã hội tại hệ thống Trường EMASI là có tính cấp thiết, có ý nghĩa thực tiễn và khoa học. Các biện

pháp này có ý nghĩa quan trọng đối với sự phát triển chung của nhà trường, góp phần nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện, phát triển năng lực và phẩm chất của học sinh. Đồng thời, nó cũng thúc đẩy sự đổi mới trong phương pháp giảng dạy, tạo ra môi trường học tập tích cực, sáng tạo, đáp ứng yêu cầu giáo dục hiện đại.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Biện pháp 1: Nâng cao nhận thức của cán bộ quản lý và giáo viên về tầm quan trọng của quản lý hoạt động dạy học môn Tự nhiên và Xã hội

Tăng cường nhận thức cho cán bộ quản lý và giáo viên thông qua các cuộc họp, sinh hoạt chuyên môn về các chỉ đạo đổi mới giáo dục, đặc biệt trong dạy học môn Tự nhiên và Xã hội. Điều này giúp đội ngũ hiểu rõ mục tiêu, phương pháp và quy trình tổ chức dạy học, từ đó nâng cao chất lượng giáo dục tiểu học trong bối cảnh đổi mới. Bên cạnh đó, giúp cán bộ quản lý và giáo viên nhận thấy dạy học môn Tự nhiên và Xã hội như công cụ đánh giá năng lực bản thân, từ đó cải thiện và nâng cao chuyên môn. Mỗi cá nhân sẽ tự tin, chủ động hơn trong việc tổ chức dạy học môn Tự nhiên và Xã hội hiệu quả, không còn tâm lý đối phó khi kiểm tra. Tham mưu và đề xuất với Phòng Giáo dục và Đào tạo để tổ chức các lớp tập huấn đáp ứng nhu cầu riêng biệt của từng trường về việc dạy học môn Tự nhiên và Xã hội cho đội ngũ cán bộ quản lý và GV. Mục tiêu là đảm bảo sự thống nhất về nhận thức và cách thức tổ chức dạy học môn Tự nhiên và Xã hội trên địa bàn nghiên cứu.

Hiệu trưởng xây dựng và triển khai kế hoạch, phong trào thi đua khuyến khích học tập trong trường, tạo động lực cho đội ngũ giáo viên. Việc này khuyến khích giáo viên nỗ lực học hỏi, phối hợp, giúp đỡ nhau và chia sẻ kinh nghiệm trong các hoạt động dạy học môn Tự nhiên và Xã hội cho học sinh tiểu học.

2.2. Biện pháp 2: Đổi mới việc lập kế hoạch bồi dưỡng năng lực dạy học cho giáo viên môn Tự nhiên và Xã hội

Quy hoạch và đánh giá đội ngũ giáo viên; Khảo sát và thu thập thông tin về nhu cầu bồi dưỡng; Xây dựng kế hoạch bồi dưỡng chi tiết; Tập trung vào phát triển kỹ năng cốt lõi cho giáo viên, đảm bảo tính liên tục và hệ thống trong bồi dưỡng; Đánh giá và điều chỉnh kế hoạch bồi dưỡng.

CBQL và GV là những nhân tố quan trọng, quyết định trực tiếp đến chất lượng dạy học môn Tự nhiên và Xã hội ở các trường tiểu học tại hệ

thống EMASI, TP.HCM. Tuy nhiên, qua khảo sát thực tế, kỹ năng tổ chức dạy học môn TN&XH của đội ngũ sư phạm còn chưa đồng đều, ảnh hưởng đáng kể đến hiệu quả chung của quá trình giảng dạy. Vì thế, việc nâng cao năng lực cho GV trong việc tổ chức các HĐDH môn TN&XH là một yếu tố không thể thiếu trong chiến lược phát triển giáo dục của nhà trường. Đây là công việc cần được triển khai một cách thường xuyên, có hệ thống và toàn diện, thông qua các biện pháp sau:

Đầu năm học, các Hiệu trưởng tại hệ thống Trường tiểu học EMASI, TP.HCM cần chủ động triển khai công tác quy hoạch, rà soát và đánh giá đội ngũ CBQL và GV. Việc này sẽ giúp xác định đúng nhu cầu đào tạo và bồi dưỡng phù hợp cho từng cá nhân. Đặc biệt, cần tập trung vào việc nâng cao năng lực chuyên môn cho đội ngũ GV chủ chốt, đặc biệt là những người trực tiếp giảng dạy môn TN&XH nhằm đảm bảo chất lượng dạy học và đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục. Hiệu trưởng tiến hành khảo sát, thu thập thông tin về nhu cầu đào tạo và bồi dưỡng đội ngũ cán bộ quản lý và giáo viên, dựa trên yêu cầu phát triển của nhà trường cả về số lượng và chất lượng, bao gồm trình độ chuyên môn và yêu cầu đối với từng môn học. Quá trình này bao gồm việc thu thập, tổng hợp và phân tích các thông tin cần thiết về nhu cầu đào tạo, nội dung chương trình, đối tượng tham gia, trình độ và thời gian thực hiện. Đây là cơ sở quan trọng để Hiệu trưởng xây dựng kế hoạch đào tạo phù hợp, đồng thời lựa chọn đúng những cán bộ, giáo viên chủ chốt, có đủ phẩm chất và năng lực để thực hiện hiệu quả công tác giảng dạy môn Tự nhiên và Xã hội.

Việc xác định nội dung và phương thức bồi dưỡng năng lực tổ chức các hoạt động dạy học môn Tự nhiên và Xã hội tại các trường tiểu học trong hệ thống EMASI, TP.HCM sẽ phụ thuộc vào nhiều yếu tố, bao gồm mục tiêu bồi dưỡng, đối tượng tham gia, thời gian thực hiện và các điều kiện hỗ trợ như nguồn lực tài chính, cơ sở vật chất và kế hoạch phát triển chung của nhà trường. Vì vậy, Hiệu trưởng cần có sự chỉ đạo chặt chẽ, đảm bảo quá trình bồi dưỡng được thực hiện một cách có hệ thống, liên tục và đúng tiến độ, đồng thời tạo điều kiện để các hoạt động bồi dưỡng đạt hiệu quả cao.

2.3. Biện pháp 3: Tăng cường tổ chức phối hợp có hiệu quả các lực lượng trong và ngoài nhà trường tham gia hoạt động dạy học môn Tự nhiên và Xã hội

Tạo dựng hệ thống hợp tác giữa nhà trường và các lực lượng giáo dục bên ngoài, phối hợp chặt chẽ với phụ huynh để hỗ trợ quá trình học tập của học sinh; Kết hợp với các tổ chức đoàn thể trong và ngoài nhà trường nhằm tổ chức các hoạt động học tập thực tế cho học sinh; Kết hợp với các tổ chức giáo dục và công nghệ, cập nhật xu hướng giáo dục mới; Giám sát và đánh giá hiệu quả các hoạt động phối hợp.

Cách thức thực hiện biện pháp: Tạo dựng hệ thống hợp tác giữa nhà trường và các lực lượng giáo dục bên ngoài, phối hợp chặt chẽ với phụ huynh để hỗ trợ quá trình học tập của học sinh

Hiệu trưởng chỉ đạo xây dựng chiến lược phối hợp với các tổ chức xã hội, cộng đồng và phụ huynh học sinh nhằm tạo ra môi trường học tập linh hoạt và phong phú cho HS. Đảm bảo nhà trường đóng vai trò cầu nối, điều phối các hoạt động ngoại khóa và học tập thực tế, giúp các em kết nối kiến thức môn TN&XH với cuộc sống. Tổ chức các cuộc họp, buổi giao lưu với phụ huynh để trao đổi về phương pháp hỗ trợ HS trong học môn TN&XH, đặc biệt là việc tham gia vào các hoạt động ngoại khóa và học tập ngoài lớp học.

Phó Hiệu trưởng chuyên môn phối hợp với Hiệu trưởng trong việc liên kết các tổ chức cộng đồng, cơ quan chính quyền và các đơn vị sản xuất địa phương để tổ chức các hoạt động học ngoài lớp học. Giám sát và đánh giá các hoạt động hợp tác giữa nhà trường và các đối tác ngoài trường, đảm bảo tính hiệu quả trong quá trình học tập của HS. Phó Hiệu trưởng chuyên môn phối hợp với các giáo viên để mời phụ huynh tham gia vào các chuyên tham quan cùng HS, tổ chức các buổi trò chuyện về các vấn đề xã hội liên quan đến môn học.

2.4. Biện pháp 4: *Đẩy mạnh chỉ đạo giáo viên đổi mới phương pháp, hình thức tổ chức dạy học môn Tự nhiên và Xã hội*

Biện pháp này sẽ được thực hiện thông qua các nội dung cơ bản sau: Tiến hành nghiên cứu thực trạng sử dụng phương pháp dạy học và hình thức tổ chức dạy học theo yêu cầu của chương trình GDPT hiện tại của giáo viên; Xây dựng một kế hoạch chi tiết nhằm cải cách phương pháp dạy học và hình thức tổ chức dạy học; Triển khai kế hoạch đổi mới phương pháp và hình thức tổ chức dạy học cho từng giáo viên một cách cụ thể; Tổ chức các hoạt động nhằm áp dụng các phương pháp dạy học và hình thức tổ chức dạy học mới; Thiết lập quy trình kiểm tra và giám sát chặt chẽ việc

thực hiện các hoạt động dạy học và phương pháp dạy học của từng giáo viên; Tổng hợp và đánh giá hiệu quả của các hoạt động đổi mới trong phương pháp và hình thức dạy học.

Hiệu trưởng chỉ đạo việc thành lập Ban đổi mới phương pháp dạy học, trong đó Phó Hiệu trưởng phụ trách chuyên môn giữ vai trò Trưởng ban, cùng với sự tham gia của các Tổ trưởng chuyên môn và giáo viên dày dặn kinh nghiệm. Ban đổi mới chỉ đạo các Tổ chuyên môn tổ chức sinh hoạt chuyên môn với chủ đề “Đổi mới phương pháp và hình thức tổ chức dạy học theo chương trình GDPT”. Thúc đẩy giáo viên đổi mới phương pháp dạy học môn Tự nhiên và Xã hội; mạnh dạn đổi mới và chú trọng việc tổ chức các hoạt động giáo dục, suu tầm, tìm tòi kiến thức và sử dụng các tài liệu tự nhiên và xã hội một cách hiệu quả. Tất cả giáo viên cần tham gia tích cực và thường xuyên. Qua các buổi sinh hoạt, giáo viên sẽ cần tiếp cận những kiến thức quan trọng như: Các lý thuyết nền tảng liên quan đến đổi mới phương pháp và hình thức dạy học; Các phương pháp và hình thức dạy học đa dạng theo chương trình GDPT; Quy trình lựa chọn và áp dụng các phương pháp dạy học hiệu quả; Các yếu tố cần thiết để thực hiện các phương pháp và hình thức dạy học.

Sau mỗi buổi sinh hoạt, Tổ trưởng sẽ khuyến khích từng giáo viên phát triển kế hoạch đổi mới phương pháp và hình thức tổ chức dạy học, sao cho phù hợp với khả năng và thực tiễn của môn học. Khi hoàn thành kế hoạch, giáo viên sẽ nộp lại cho Tổ trưởng. Dựa trên các kế hoạch này, Tổ trưởng sẽ tổ chức sinh hoạt chuyên môn để giáo viên có cơ hội trao đổi, thảo luận và thống nhất các nội dung cần thiết trong việc đổi mới dạy học.

Từ bản kế hoạch đã thống nhất, giáo viên sẽ tự tin triển khai hoạt động dạy học, linh hoạt trong việc chọn lựa và kết hợp các phương pháp và hình thức phù hợp theo chương trình giáo dục phổ thông. Giáo viên phải cải tiến không ngừng phương pháp dạy và giúp học sinh cải tiến phương pháp học.

CBQL và lãnh đạo tổ chuyên môn cần khai thác tối đa các nguồn lực, tạo điều kiện thuận lợi để giáo viên thực hiện hiệu quả hoạt động dạy học, đồng thời thúc đẩy đổi mới phương pháp và hình thức dạy học.

2.5. Biện pháp 5: *Thường xuyên kiểm tra, đánh giá hoạt động dạy học môn Tự nhiên và Xã hội*

- Xây dựng và hoàn thiện các văn bản có liên quan đến hoạt động kiểm tra, đánh giá hoạt động

dạy học môn Tự nhiên và Xã hội theo chương trình GDPT.

- Tiến hành kiểm tra, đánh giá hoạt động dạy học môn Tự nhiên và Xã hội, tập trung vào việc nâng cao năng lực dạy học.

- Báo cáo kết quả kiểm tra, đánh giá hoạt động dạy học môn Tự nhiên và Xã hội với các bên có liên quan.

Để chuẩn bị cho năm học mới, Hiệu trưởng nhà trường chỉ đạo Phó Hiệu trưởng và tổ trưởng chuyên môn thực hiện những nhiệm vụ sau:

Hướng dẫn Tổ trưởng chuyên môn và giáo viên môn Tự nhiên và Xã hội xây dựng kế hoạch dạy học cho môn học.

Tổ chức các buổi họp để thống nhất kế hoạch dạy học môn TN&XH theo chương trình GDPT và thông báo kế hoạch này đến các trường tiểu học tại hệ thống.

Khi năm học chính thức khai giảng, Hiệu trưởng tiếp tục chỉ đạo:

Xem xét các tài liệu liên quan và thành lập Ban kiểm tra đánh giá hoạt động dạy học môn TN&XH, với sự tham gia của lãnh đạo nhà trường và Tổ trưởng bộ môn.

Cải tiến cơ chế kiểm tra và đánh giá hoạt động dạy học môn TN&XH, đồng thời xây dựng kế hoạch kiểm tra, đánh giá hoạt động dạy học môn TN&XH. Việc này nên được thảo luận toàn trường trước khi triển khai ở từng tổ chuyên môn.

Cung cấp thông tin về cơ chế và kế hoạch kiểm tra, đánh giá cho tất cả giáo viên GV môn TN&XH trong nhà trường thông qua các cuộc

họp Hội đồng đầu năm học và sinh hoạt chuyên môn để mọi người nắm rõ kế hoạch này.

Tổ chức kiểm tra và đánh giá hoạt động dạy học môn TN&XH một cách thường xuyên theo kế hoạch đã hoàn thiện, bảo đảm tuân thủ các nguyên tắc cần thiết trong việc đánh giá môn TN&XH.

Khi năm học kết thúc, dựa vào kết quả kiểm tra và đánh giá, Hiệu trưởng sẽ triển khai các hoạt động thi đua khen thưởng cho những tập thể và cá nhân có thành tích xuất sắc và đánh giá hoạt động dạy học môn TN&XH.

III. KẾT LUẬN

Trên cơ sở đánh giá thực trạng, tác giả đề xuất 05 biện pháp cụ thể nhằm nâng cao hiệu quả quản lý hoạt động dạy học môn Tự nhiên và Xã hội cho học sinh tiểu học tại hệ thống Trường EMASI, Thành phố Hồ Chí Minh. Đó là: Nâng cao nhận thức của cán bộ quản lý và giáo viên về tầm quan trọng của quản lý hoạt động dạy học môn Tự nhiên và Xã hội; Đổi mới việc lập kế hoạch bồi dưỡng năng lực dạy học cho giáo viên môn Tự nhiên và Xã hội; Tăng cường tổ chức phối hợp có hiệu quả các lực lượng trong và ngoài nhà trường tham gia hoạt động dạy học môn Tự nhiên và Xã hội; Đẩy mạnh chỉ đạo giáo viên đổi mới phương pháp, hình thức tổ chức dạy học môn Tự nhiên và Xã hội; Thường xuyên kiểm tra, đánh giá hoạt động dạy học môn Tự nhiên và Xã hội. Các biện pháp trên có mối quan hệ chặt chẽ, biện chứng với nhau. Do đó, trong quá trình vận dụng, các cơ sở trong hệ thống cần có sự linh hoạt nhằm đạt hiệu quả cao nhất trong hoạt động quản lý.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Bộ Giáo dục và Đào tạo. (2018). *Chương trình giáo dục phổ thông 2018, Ban hành theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26 tháng 12 năm 2018.*

Bộ Giáo dục và Đào tạo. (2020). Thông tư số: 27/2020/TT-BGDĐT về *Quy định đánh giá học sinh tiểu học ngày 20/10/2020.*

Quốc Hội. (2019). *Luật Giáo dục.* Ban hành theo Luật số 43/2019/QH14 ngày 14/06/2019.